

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/106/2006

CZY POLACY SĄ PRZESADNI?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2006

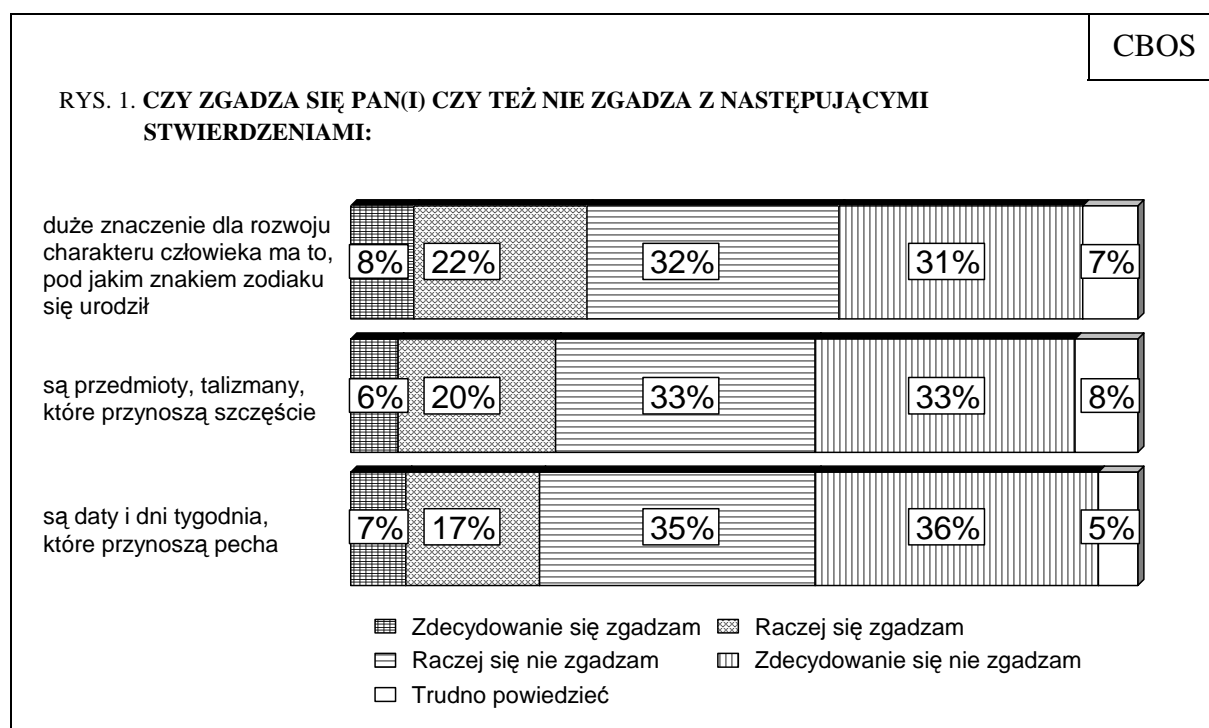
PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Mimo że żyjemy w XXI wieku – w czasach szybkiego rozwoju nauki i techniki, kiedy ogromne znaczenie przypisuje się wykształceniu i racjonalnemu myśleniu – wiara w astrologię, numerologię i przesady jest w polskim społeczeństwie wciąż stosunkowo silna, chociaż w ostatnich latach straciła na znaczeniu, na co wskazuje nasz ostatni sondaż¹.

Obecnie niemal co trzeci dorosły Polak (30%) uważa, że duże znaczenie dla rozwoju charakteru człowieka ma to, pod jakim znakiem zodiaku się urodził, a co czwarty (26%) jest zdania, że istnieją przedmioty, talizmany, które przynoszą szczęście. Niewiele mniejszą grupę badanych (24%) stanowią ci, według których są takie daty i dni tygodnia, które przynoszą pecha.

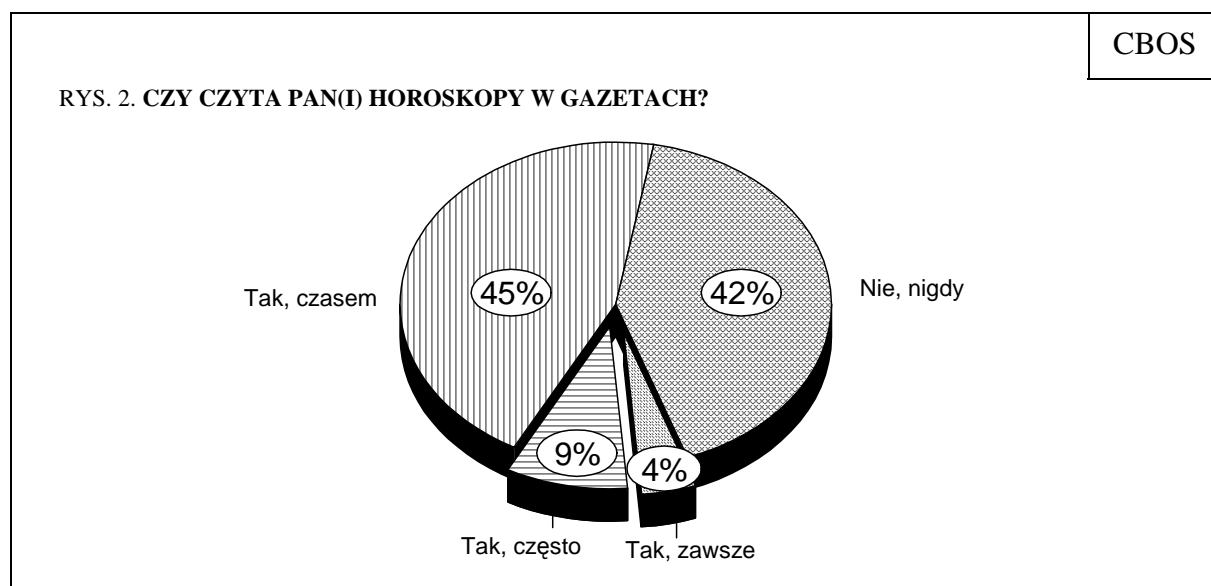
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (193) zrealizowano w dniach 2-5 czerwca 2006 roku na liczącej 1041 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W porównaniu z rokiem 1997 zmalała (o 8 punktów procentowych – do 30%) liczba osób, które uważają, że istotne znaczenie dla rozwoju charakteru człowieka ma jego znak zodiaku, zmniejszyła się też (o 10 punktów – do 24%) liczba respondentów przekonanych, że określone daty i dni tygodnia mają wpływ na konkretne sytuacje życiowe.

Tabela 1

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami:	Zgadzam się		Nie zgadzam się		Trudno powiedzieć	
	1997	2006	1997	2006	1997	2006
	w procentach					
- duże znaczenie dla rozwoju charakteru człowieka ma to, pod jakim znakiem zodiaku się urodził	38	30	50	63	12	7
- są przedmioty, talizmany, które przynoszą szczęście	-	26	-	66	-	8
- są daty i dni tygodnia, które przynoszą pecha	34	24	58	71	8	5

Do czytania horoskopów przyznaje się ponad połowa Polaków (58%), z czego większość (45%) czyni to czasami, co jedenasty (9%) – często, a czterech na stu (4%) – przy każdej możliwej okazji.

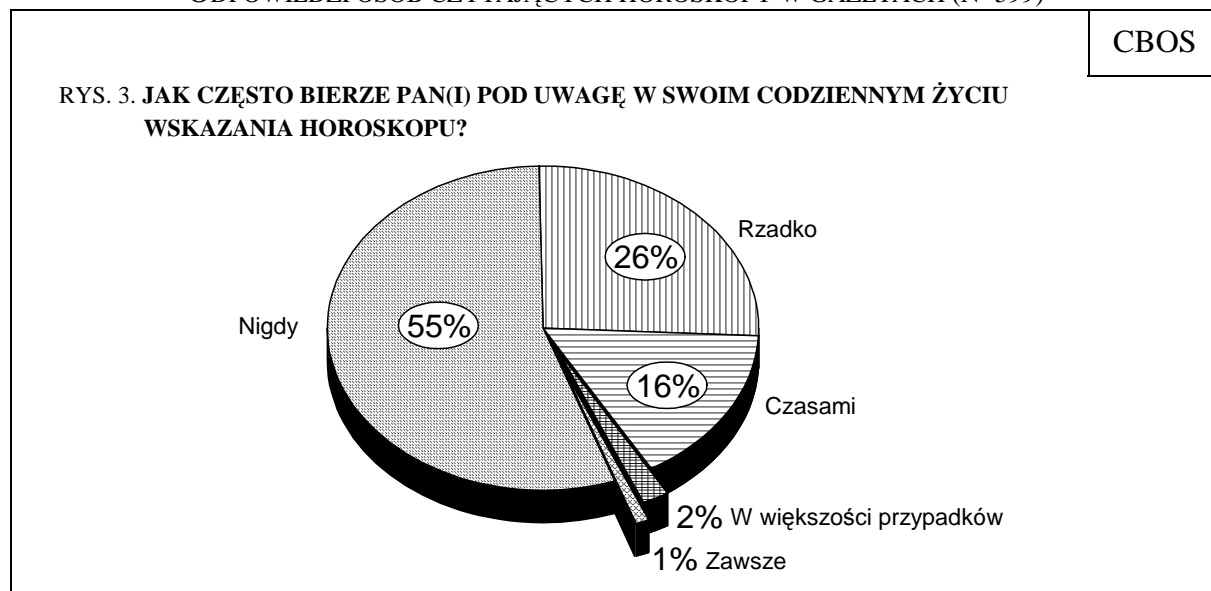
W ciągu ostatnich dziewięciu lat czytelnictwo horoskopów wyraźnie się zmniejszyło. Grupa badanych, którzy przyznają, że zawsze czytają horoskopy, zmalała o połowę (z 8% do 4%), a liczba osób twierdzących, że nigdy tego nie robią, wzrosła (z 31% do 42%).

Tabela 2

Czy czyta Pan(i) horoskopy w gazetach?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	1997	2006
	w procentach	
Nie, nigdy	31	42
Tak, czasem	47	45
Tak, często	14	9
Tak, zawsze	8	4

Ponad dwie piąte respondentów, którzy czytają horoskopy (42%), deklaruje, że przynajmniej od czasu do czasu bierze pod uwagę wskazówki w nich zawarte, a trzech na stu (3%) traktuje wskazania horoskopu jako swoistą wyrocznię, stwierdzając, że zawsze lub w większości przypadków kieruje się nimi w codziennym życiu.

ODPOWIEDZI OSÓB CZYTAJĄCYCH HOROSKOPY W GAZETACH (N=599)

W ostatnich latach również instytucja wróżki czy wróża straciła na znaczeniu. Obecnie co dziewiąty dorosły Polak (11%) przyznaje, że przynajmniej raz korzystał z tego typu usług, podczas gdy w 1997 roku deklarację taką składał niemal co piąty (19%).

Tabela 3

Czy kiedykolwiek był(a) Pan(i) u wróżki, wróża?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	1997	2006
	w procentach	
Nie, nigdy	81	89
Tak, jeden raz	12	9
Tak, kilka razy	6	2
Tak, wiele razy	1	0

Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni deklarują, że wierzą w magię liczb i dat, czytają horoskopy oraz korzystają z usług wróżbiarskich. Natomiast, co ciekawe, podejścia do tych kwestii nie różnicuje religijność respondentów mierzona uczestnictwem w praktykach religijnych (zob. tabele aneksowe).

Astrologię i numerologię stosunkowo częściej niż pozostali kontestują osoby z wyższym wykształceniem. Można zatem przypuszczać, że to m.in. wzrost wykształcenia społeczeństwa przyczynia się do spadku znaczenia omawianych kwestii wśród Polaków.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem,
że **duże znaczenie dla rozwoju charakteru człowieka ma to,**
pod jakim znakiem zodiaku się urodził?

(%)

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	63	7	1040
Płeć				
Mężczyźni	25	68	7	497
Kobiety	33	58	8	543
Wiek				
18-24 lat	26	70	4	145
25-34	35	62	3	186
35-44	31	65	3	156
45-54	28	66	5	216
55-64	24	68	8	134
65 lat i więcej	30	51	19	203
Miejsce zamieszkania				
Wieś	28	63	9	388
Miasto do 20 tys.	30	61	9	143
20-100 tys.	31	63	6	205
101-500 tys.	32	61	7	189
501 tys.i więcej mieszk.	26	71	3	116
Wykształcenie				
Podstawowe	30	56	13	302
Zasadnicze zawodowe	32	62	5	271
Średnie	28	66	6	358
Wyższe	24	73	2	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	72	0	58
Prac.umysł.niż.szczebła	30	68	3	98
Pracownicy fiz.- umysł.	35	61	4	89
Robotnicy wykwalifikowani	29	68	3	92
Robotnicy niewykwalifik.	23	75	2	45
Rolnicy	34	59	7	55
Pracujący na własny rach.	27	71	2	32
Bierni zawodowo				
Renciści	29	60	11	95
Emeryci	27	58	15	246
Uczniowie i studenci	30	67	3	64
Bezrobotni	28	62	10	122
Gospodynie domowe i inni	43	57	0	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	29	69	2	162
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	28	70	2	67
sekt. pryw. poza rolnict.	29	66	5	188
prywatnym gosp. rolnym	32	63	5	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	27	63	10	106
301-500	31	60	10	147
501-900	29	65	6	240
901-1200	29	64	7	104
Powyżej 1200 zł	25	69	6	88
Ocena własnych war. mater.				
Złe	28	63	9	295
Średnie	31	60	9	461
Dobre	28	68	4	284
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	25	61	13	78
Raz w tygodniu	31	61	8	516
1-2 razy w miesiącu	25	68	7	158
Kilka razy w roku	29	65	6	189
W ogóle nie uczestniczy	30	67	3	98
Poglądy polityczne				
Lewica	28	69	3	148
Centrum	33	61	6	305
Prawica	26	67	6	296
Trudno powiedzieć	30	57	12	289

Tabela 2. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że są przedmioty, talizmany, które przynoszą szczęście?

(%)

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	66	8	1041
Płeć				
Mężczyźni	22	69	9	497
Kobiety	30	62	8	544
Wiek				
18-24 lat	31	62	7	145
25-34	28	65	8	187
35-44	26	68	6	156
45-54	27	67	6	216
55-64	19	72	9	134
65 lat i więcej	24	61	15	203
Miejsce zamieszkania				
Wieś	27	62	10	389
Miasto do 20 tys.	26	64	10	143
20-100 tys.	26	68	7	205
101-500 tys.	28	63	8	189
501 tys.i więcej mieszk.	19	78	3	116
Wykształcenie				
Podstawowe	25	65	10	302
Zasadnicze zawodowe	29	60	11	271
Średnie	27	68	5	358
Wyższe	19	75	7	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	14	81	4	58
Prac.umysł.niż.szczębla	29	65	6	99
Pracownicy fiz.- umysł.	32	66	2	89
Robotnicy wykwalifikowani	30	62	8	92
Robotnicy niewykwalifik.	14	75	11	45
Rolnicy	35	58	7	55
Pracujący na własny rach.	18	78	3	32
Bierni zawodowo				
Renciści	27	60	12	95
Emeryci	22	65	13	246
Uczniowie i studenci	39	57	4	64
Bezrobotni	23	67	10	122
Gospodynie domowe i inni	27	68	4	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	22	73	5	163
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	28	64	7	67
sekt. pryw. poza rolnict.	26	67	7	188
prywatnym gosp. rolnym	33	62	5	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	26	64	10	106
301-500	28	60	12	148
501-900	28	65	8	240
901-1200	25	70	5	104
Powyżej 1200 zł	20	73	8	88
Ocena własnych war. mater.				
Złe	24	69	8	295
Średnie	27	63	10	462
Dobre	27	66	6	284
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	24	61	15	78
Raz w tygodniu	27	64	9	517
1-2 razy w miesiącu	28	65	8	158
Kilka razy w roku	23	71	6	189
W ogóle nie uczestniczy	25	70	4	98
Poglądy polityczne				
Lewica	26	72	3	148
Centrum	29	64	7	305
Prawica	23	69	8	296
Trudno powiedzieć	26	61	13	289

Tabela 3. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że są daty i dni tygodnia, które przynoszą pecha?

(%)

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	71	5	1041
Płeć				
Mężczyźni	22	72	6	497
Kobiety	25	70	5	544
Wiek				
18-24 lat	24	71	5	145
25-34	23	75	2	187
35-44	26	71	3	156
45-54	20	77	3	216
55-64	21	71	8	134
65 lat i więcej	28	62	9	203
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	63	6	389
Miasto do 20 tys.	20	74	6	143
20-100 tys.	19	76	5	205
101-500 tys.	22	74	4	189
501 tys.i więcej mieszk.	16	82	2	116
Wykształcenie				
Podstawowe	29	62	9	302
Zasadnicze zawodowe	29	67	4	271
Średnie	19	77	4	358
Wyższe	11	86	3	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	5	93	1	58
Prac.umysł.niż.szczebła	17	80	3	99
Pracownicy fiz.- umysł.	20	79	1	89
Robotnicy wykwalifikowani	27	69	3	92
Robotnicy niewykwalifik.	24	74	2	45
Rolnicy	38	57	5	55
Pracujący na własny rach.	15	81	3	32
Bierni zawodowo				
Renciści	26	63	11	95
Emeryci	25	67	8	246
Uczniowie i studenci	21	77	3	64
Bezrobotni	33	60	7	122
Gospodynie domowe i inni	19	81	0	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	17	80	3	163
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	23	72	5	67
sekt. pryw. poza rolnict.	21	76	3	188
prywatnym gosp. rolnym	36	59	5	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	30	64	6	106
301-500	26	66	7	148
501-900	24	71	5	240
901-1200	22	74	4	104
Powyżej 1200 zł	17	79	3	88
Ocena własnych war. mater.				
Złe	26	68	5	295
Średnie	23	71	6	462
Dobre	22	74	3	284
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	64	7	78
Raz w tygodniu	27	67	6	517
1-2 razy w miesiącu	23	74	4	158
Kilka razy w roku	17	79	4	189
W ogóle nie uczestniczy	17	80	3	98
Poglądy polityczne				
Lewica	24	73	2	148
Centrum	23	72	4	305
Prawica	20	75	5	296
Trudno powiedzieć	28	64	8	289

Tabela 4. Czy czyta Pan(i) horoskopy w gazetach?

(%)

	Nie, nigdy	Tak, czasem	Tak, często	Tak, zawsze	Liczba osób
Ogółem	42	45	9	4	1041
Płeć					
Mężczyźni	50	41	6	3	497
Kobiety	35	49	10	6	544
Wiek					
18-24 lat	32	55	12	2	145
25-34	36	49	10	5	187
35-44	38	49	11	3	156
45-54	39	48	8	5	216
55-64	46	43	7	4	134
65 lat i więcej	60	32	4	5	203
Miejsce zamieszkania					
Wieś	45	39	12	4	389
Miasto do 20 tys.	42	45	9	4	143
20-100 tys.	43	47	6	3	205
101-500 tys.	40	48	5	7	189
501 tys. i więcej mieszk.	36	55	5	3	116
Wykształcenie					
Podstawowe	56	33	6	5	302
Zasadnicze zawodowe	38	50	9	4	271
Średnie	34	50	11	4	358
Wyższe	44	50	3	2	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	47	1	2	58
Prac. umysł. niż. szczebla	30	57	10	3	99
Pracownicy fiz. - umysł.	35	44	15	5	89
Robotnicy wykwalifikowani	33	51	14	2	92
Robotnicy niewykwalifik.	46	42	11	0	45
Rolnicy	47	43	6	5	55
Pracujący na własny rach.	47	53	0	0	32
Bierni zawodowo					
Renciści	47	35	7	11	95
Emeryci	55	36	5	4	246
Uczniowie i studenci	38	50	11	2	64
Bezrobotni	35	50	10	5	122
Gospodynie domowe i inni	25	60	9	7	43
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	34	53	10	3	163
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	37	46	16	1	67
sekt. pryw. poza rolnict.	40	49	9	3	188
prywatnym gosp. rolnym	45	44	6	5	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	36	49	13	3	106
301-500	37	47	12	3	148
501-900	41	45	9	6	240
901-1200	45	44	6	5	104
Powyżej 1200 zł	42	49	6	3	88
Ocena własnych war. mater.					
Złe	44	41	10	5	295
Średnie	43	45	7	4	462
Dobre	39	49	8	3	284
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	60	36	2	2	78
Raz w tygodniu	40	45	9	5	517
1-2 razy w miesiącu	39	49	7	5	158
Kilka razy w roku	40	50	9	2	189
W ogóle nie uczestniczy	50	36	8	6	98
Poglądy polityczne					
Lewica	34	52	9	4	148
Centrum	37	48	9	5	305
Prawica	45	48	6	1	296
Trudno powiedzieć	49	35	9	7	289

Tabela 5. Czy kiedykolwiek był(a) Pan(i) u wróżki, wróża?

(%)

	Nie, nigdy	Tak, jeden raz	Tak, kilka razy	Tak, wiele razy	Liczba osób
Ogółem	89	9	2	0	1039
Płeć					
Mężczyźni	93	6	1	0	495
Kobiety	85	11	3	0	544
Wiek					
18-24 lat	94	6	0	0	145
25-34	89	9	2	0	187
35-44	86	10	4	1	156
45-54	88	10	2	0	216
55-64	95	5	1	0	134
65 lat i więcej	84	11	5	0	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	91	7	1	0	389
Miasto do 20 tys.	91	9	1	0	143
20-100 tys.	86	10	4	0	205
101-500 tys.	86	10	5	0	189
501 tys. i więcej mieszk.	87	11	1	0	114
Wykształcenie					
Podstawowe	86	10	4	0	301
Zasadnicze zawodowe	89	9	2	0	271
Średnie	91	7	2	0	358
Wyższe	89	10	1	0	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	88	12	0	0	58
Prac. umysł. niż. szczebla	89	9	2	0	99
Pracownicy fiz. - umysł.	91	7	2	0	89
Robotnicy wykwalifikowani	93	5	1	0	92
Robotnicy niewykwalifik.	80	17	3	0	45
Rolnicy	91	6	1	2	55
Pracujący na własny rach.	79	11	10	0	32
Bierni zawodowo					
Renciści	85	8	7	0	94
Emeryci	89	8	3	0	246
Uczniowie i studenci	97	3	0	0	64
Bezrobotni	88	10	2	0	122
Gospodynie domowe i inni	82	16	1	0	43
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	90	8	2	0	163
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	94	5	2	0	67
sekt. pryw. poza rolnict.	84	13	3	0	188
prywatnym gosp. rolnym	91	6	1	2	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	84	13	3	0	106
301-500	86	11	3	0	148
501-900	89	8	3	0	240
901-1200	91	2	7	0	102
Powyżej 1200 zł	86	12	2	0	87
Ocena własnych war. mater.					
Złe	87	10	3	0	294
Średnie	90	8	2	0	462
Dobre	89	7	3	0	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	92	8	0	0	78
Raz w tygodniu	88	9	3	0	517
1-2 razy w miesiącu	86	12	2	0	158
Kilka razy w roku	92	5	3	0	188
W ogóle nie uczestniczy	90	7	2	0	98
Poglądy polityczne					
Lewica	85	10	5	0	147
Centrum	91	8	2	0	305
Prawica	87	10	3	0	295
Trudno powiedzieć	90	8	2	0	289